ÎNCREDEREA TINERILOR ÎN INSTITUȚII PUBLICE ȘI GRUPURILE SOCIALE

THE TRUST OF YOUNG PEOPLE IN PUBLIC INSTITUTIONS AND SOCIAL GROUPS

Tatiana SPĂTARU, ORCID: 0000-0002-6397-6735
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 316.64:316.334-053.6
e-mail: spataru_tatiana@mail.ru

The content of the article interprets the empirical data, obtained in the realization of the institutional project 20.80009.1606.13 "Formation and consolidation of social cohesion in the Republic of Moldova in the context of the European Union". Sociological argumentation is subjected to land data, accumulated in March 2023, in the urban and rural localities of the Republic. The objectives of the work consist in estimating the trust of young people in public institutions and social groups. The method used to accumulate quantitative empirical material was the Sociological investigation. The sociological instrumentation applied was the sociological questionnaire, on a representative sample. The main results obtained reflect the confidence of young people in public institutions and social groups. The corroboration of empirical data justifies the understanding of the tendencies that occur in the perception of young people.
Keywords: *trust, young people, public institutions, social groups*

INTRODUCERE

Încrederea este un sentiment de siguranță pe care îl trăim față de cineva cu care interacționăm. Încrederea se manifestă la nivel macro, mezzo și microsocial și este o parte integrantă a funcționării oricărei societăți. Încrederea în liderii politici, în instituțiile publice, în grupurile sociale, unul în celălalt este esențială pentru ca o societate să progreseze. Erodarea încrederii înseamnă stagnarea și retrogradarea unei societăți. O lipsă îndelungată de încredere declanșează fragmentarea societății. Lipsa încrederii echivalează cu un eșec al conducerii, care împinge societatea spre un profund și periculos proces de polarizare.

Tinerii reprezintă o parte componentă a societății, care preiau modelele de comportament societal, inclusiv înțelegerea și manifestarea încrederii. Tinerii sunt prinși într-un cerc vicios al neîncrederii, alimentat de diverse instituții și realități virtuale construite de mass media. Analiza opiniilor tinerilor oferă posibilitatea de a înțelege și pronostica schimbările ce intervin pe dimensiunea încredere.

MATERIAL ȘI METODĂ

Partea empirică a studiului reflectă rezultatele cercetării sociologice complexe, efectuate în cadrul proiectului instituțional: 20.80009.1606.13 „Formarea și consolida-

rea coeziunii sociale în Republica Moldova în contextul apropierii de Uniunea Europeană", realizat de Centrul de Cercetări Sociologice și Psihologie Socială pe parcursul anilor 2020-2023. Metoda aplicată este ancheta sociologică. Chestionarul sociologic a fost aplicat în teren în luna martie 2023, pe un eșantion de 1242 de respondenți din 79 de localități ale Republicii Moldova. Eșantionul este reprezentativ pentru populația adultă a Republicii Moldova, în funcție de mediul de reședință, sex, vârstă, nivel de educație, regiune geografică, fapt ce permite extrapolarea rezultatelor cercetării asupra întregii populații a Republicii Moldova. Compararea rezultatelor eșantionului general cu ale celui al tinerilor și coroborarea datelor cu Barometrul de Opinie Publică (noiembrie 2022) permite identificarea tendințelor în percepția sentimentului de încredere, inclusiv particularizarea acestuia în mediul tinerilor.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Întrebările din chestionar explorează încrederea tinerilor în instituțiile publice și în grupurile sociale. Analizele adiționale și compararea distribuțiilor liniare demonstrează o deschidere mai pronunțată a tinerilor față de instituțiile publice și grupurile sociale decât eșantionul general. Interacțiunile interpersonale, de grup și instituționale de-a lungul timpului demonstrează o dependență de variabila vârstă. Schimbările ce intervin în manifestarea încrederii în instituțiile publice și grupurile sociale se modifică pe măsura înaintării în vârstă.

Tabel

Încrederea tinerilor în instituții, grupuri sociale (martie 2023)

Indicatori de evaluare	Nu am deloc încredere		Nu prea am încredere		O oarecare încredere		Foarte multă încredere		Nu știu/îmi vine greu să răspund	
	Eșantion general	Eșantion tineri	Eșantion general	Eșantion tineri	Eșantion general	Eșantion tineri	Eșantion general	Eșantion tineri	Eșantion general	Eșantion tineri
Parlament	37,0	29,5	29,1	26,1	24,3	32,8	3,9	4,1	5,8	7,5
Guvern	35,7	26,5	30,2	30,2	24,8	31,0	3,9	4,1	5,3	8,2
Președinte	34,2	26,9	18,4	20,5	30,7	35,1	10,5	9,7	6,1	7,8
Partide politice	42,8	35,8	35,6	36,9	12,9	16.0	1,9	3,4	6,8	7,8
Justiție	35,3	23,9	37,9	38,1	18,6	26,5	2,0	4,1	6,1	7,5
Poliție	25,3	18,7	37,2	29,5	27,5	33,6	4,1	11,9	5,9	6,3
Procuratură	33,3	24,3	36,7	28,7	21,0	32,1	2,3	7,1	6,8	7,8
Primărie	10,9	9,7	20,8	17,9	48,0	46,3	15,1	19,8	5,3	6,3
ONG	22,4	19,8	30,5	26,5	27,0	32,5	4,3	8,6	15,8	12,7
Mass-media	32,0	31,7	35,7	32,8	23,3	24,6	2,2	4,1	8,8	6,7
Biserică	9,3	17,5	12,7	10,8	40,1	35,4	31,2	29,5	6,7	6,7

Colegii de muncă	5,0	7,1	16,9	18,3	46,9	46,3	15,5	10,1	15,8	18,3
Vecini	7,0	11,9	26,3	25,7	50,4	44,4	10,5	8,2	5,7	9,7
Prieteni	3,3	2,2	10,3	12,7	51,3	50,0	29,8	29,1	5,3	6,0
Familie	1,4	0,0	1,6	3,4	16,0	21,3	77,7	71,6	3,3	3,7
O persoană necunoscută	45,3	45,1	23,6	23,5	11,4	7,5	1,9	3,4	17,9	20,5

Încrederea în parlament. Instituția parlamentară pentru a funcționa eficient are nevoie de încrederea populației. Potrivit Barometrului de Opinie Publică (noiembrie 2022), extrapolând rezultatele la nivelul întregii populații, constatăm că 47,9% nu au deloc încredere în parlament, 25,2% nu prea au încredere, 18,3% au o oarecare încredere și doar 6,0% au foarte multă încredere, 2,5% nu știu/non-răspuns (ns/nr). Din datele cercetării (martie 2023) constatăm că 37,0% dintre cei ce formează eșantionul general și 29,5% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în parlament.

Încrederea în guvern este un indicator care variază foarte mult la nivel internațional. Încrederea în guvern se estimează în funcție de ponderea persoanelor care declară încredere în guvernul național. Potrivit celor mai recente date OECD, națiunile care au cea mai mare încredere în guvernele naționale sunt Elveția (83.78%), urmată de Luxemburg (78,02%) și Finlanda (77,54) [1].

Indicatorul *încrederea în guvern* este monitorizat în Republica Moldova din 2001 până în prezent de Barometrului de Opinie Publică. Astfel, datele de teren din noiembrie 2022 constată că 45,1% nu au deloc încredere în guvern, 25,0% nu prea au încredere, 20,3% au o oarecare încredere, 7,7% au foarte multă încredere, 1,9% ns/nr. Estimând în dinamică indicatorul, concluzionăm că încrederea în guverne corelează cu vectorul politic, reformele implementate și crizele interne și externe, intervenite pe parcurs.

Rezultatele cercetării (martie 2023) constată că preponderent atât populația generală, cât și populația de tineri demonstrează un grad mai înalt de neîncredere decât încredere. Aprecierile negative sunt mai accentuate în cazul eșantionului general decât al celui format din tineri. Încrederea fermă în guvern este demonstrată doar de 4,1% dintre cei care formează eșantionul tineri.

Încrederea în președinte. Statusul de Președinte al Republicii Moldova este perceput mult mai sensibil decât alte instituții ale statului. Tradițional moldovenii percep Președintele drept un protector al intereselor statului și al fiecărui cetățean în parte. Barometrul de Opinie Publică (noiembrie 2022) indică ponderea de 47,6% care nu au deloc încredere, 16,6% nu prea au încredere, 17,2% au o oarecare încredere, 16,9% au foarte multă încredere, 1,7% ns/nr. Datele de teren ale cercetării (martie 2023) relevă tendința tinerilor de a demonstra un grad de încredere mai accentuat în instituția prezidențială în comparație cu populația care formează eșantionul general.

Încrederea în partidele politice. Potrivit datelor furnizate de Barometrul de Opinie Publică (noiembrie 2022), 49,8% nu au deloc încredere, 28,4% nu prea au încredere, 14,6% au o oarecare încredere și doar 1,9% au foarte multă încredere, iar 5,2% ns/nr.

Datele cercetării din martie 2023 relevă următoarele rezultate: 42,8% dintre cei care formează eșantionul general și 35,8% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în partidele politice.

Încrederea în justiție. Oamenii au nevoie de sentimentul de încredere în justiție. Atunci când ei simt că pot conta pe instituții formale dezvoltă comportamente coezive. Datele BOP (noiembrie 2022) oferă dovezi că 47,4% nu au deloc încredere, 30,2% nu prea au încredere, 16,4% au o oarecare încredere, și doar 1,3% au foarte multă încredere, 4,7% nș/nr. Cercetarea din martie 2023 constată că 35,3% dintre cei care formează eșantionul general și 23,9% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în justiție.

Încrederea în poliție. În percepția publică poliția poate îmbunătăți legitimitatea și încrederea prin exercitarea autorității într-o manieră corectă procedural. Potrivit BOP (noiembrie 2022), 37,7% nu au deloc încredere, 22,1% nu prea au încredere, 30,9% au o oarecare încredere și doar 5,5% au foarte multă încredere, 3,7% nș/nr. Rezultatele cercetării din martie 2023 sugerează că 25,3% dintre cei care formează eșantionul general și 18,7% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în poliție.

Încrederea în procuratură. Procuratura are un rol crucial în protejarea intereselor statului și ale cetățenilor. Percepția privind indicatorul estimat (martie 2023) atestă că 33,3% dintre cei care formează eșantionul general și 24,3% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în procuratură.

Încrederea în primărie. Încrederea este o platformă importantă pentru interacțiunea dintre puterea locală și populație. BOP (noiembrie 2022) constată că 23,7% nu au deloc încredere, 18,7% nu prea au încredere, 36,6% au o oarecare încredere, 19,0% au foarte multă încredere, 1,9% nș/nr. În cazul cercetării din martie 2023, constatăm că 10,9% dintre cei care formează eșantionul general și 9,7% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în primărie, înclinând mai mult să demonstreze o oarecare încredere (48,0% vs 46,3%).

Încrederea în ONG. În pofida prezenței active în spațiul public al ONG-urilor, încrederea continuă să fie redusă. BOP (noiembrie 2022) reliefează că 36,8% nu au deloc încredere, 18,4% nu prea au încredere, 20,8% au o oarecare încredere, 3,0% au foarte multă încredere, 21,0 % nș/nr. Datele din martie 2023 identifică că 22,4% dintre cei care formează eșantionul general și 19,8% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în ONG-uri. Și în cazul dat se constată o pondere substanțială a persoanelor care nu știu/le vine greu să răspundă.

Încrederea în mass media. Mass-media este un actor important care modelează spațiul public al comunicării, formează opinii, atitudini, comportamente. BOP (noiembrie 2022) stabilește că 28,9% nu au deloc încredere, 24,3% nu prea au încredere, 39,0% au o oarecare încredere, 4,3% au foarte multă încredere, 3,6% nș/nr. Cercetarea realizată în martie 2023 determină că 32,0% dintre cei care formează eșantionul general și 31,7% – eșantionul tineri nu au deloc încredere în mass media.

Încrederea în biserică. Instituțiile religioase reprezintă un subsistem social care influențează credințele și motivațiile sociumului. BOP (noiembrie 2022) constată că 22,2% nu au deloc încredere, 11,5% nu prea au încredere, 34,7% au o oarecare în-

credere, 27,8% au foarte multă încredere, 3,8% ns/nr. Rezultatele din martie 2023 fixează o pondere a aprecierilor preponderent pozitive, astfel 31,2% dintre cei care formează eșantionul general și 29,5% – eșantionul tineri au foarte mare încredere în biserică.

Chestionarul sociologic, aplicat în martie 2023, a avut drept obiectiv estimarea încrederi în următoarele grupuri sociale: colegi de muncă, vecini, prieteni, familie, persoane necunoscute.

Încrederea în colegii de muncă. Estimarea acestui indicator determină că 46,9% dintre cei care formează eșantionul general și 46,3% – eșantionul tineri au o oarecare încredere în colegii de muncă. Cu referire la acest indicator se menține o pondere relevantă a respondenților care nu știu/le vine greu să se pronunțe.

Încrederea în vecini. Acest indicator concentrează opiniile pe dimensiunea „o oarecare încredere”: 50,4% dintre cei care formează eșantionul general și 44,4% – eșantionul tineri.

Încrederea în prieteni. Încrederea în cadrul unei prietenii este esențială. Opiniile se concentrează pe item-ul oarecare încredere: 51,3% dintre cei care formează eșantionul general și 50,0% – eșantionul tineri.

Încrederea în familie. Familia este grupul primar în cadrul căreia se realizează procesul de socializare. Tradițional, în societatea moldovenească relațiile de familie se mențin pe parcursul întregii vieți. Între membrii familiei se dezvoltă relații de încredere. Rezultatele cercetării (martie 2023) confirmă că 77,7% dintre cei care formează eșantionul general și 71,6% – eșantionul tineri au foarte multă încredere în familie.

Încrederea într-o persoană necunoscută este percepută preponderent negativ de 45,3% dintre cei care formează eșantionul general și de 45,1% – eșantionul tineri. Răspunsurile sugerează un grad redus de deschidere față de o persoană necunoscută.

La întrebarea dacă se poate avea încredere în majoritatea oamenilor din Republica Moldova, 81,3% dintre cei care formează tineri afirmă că trebuie să fii vigilent, 14,2% deloc nu poți avea încredere în oameni și doar 4,5% declară că se poate avea încredere.

CONCLUZII

Ultimele rapoarte *Edelman Trust Barometer* constată că, pe tot globul, încrederea în instituțiile publice și-a continuat spirala descendentă [3]. Tendințe similare deducem din rezultatele studiilor sociologice, realizate în Republica Moldova. Coroborarea datelor BOP (noiembrie 2022) cu cele din cadrul proiectului (martie 2023) demonstrează că încrederea este esențială pentru dezvoltarea unei societăți coezive și a unei generații de tineri capabili de a face față provocărilor.

Încrederea se obține în timp. Încrederea redusă în instituțiile statului determină necesitatea pentru acestea de a-și îmbunătăți performanțele în obținerea încrederii publice. Pentru a câștiga încrederea populației, promisiunile făcute trebuie să se bazeze pe un suport solid și să devină fezabile în timp. Lipsa de încredere modelează o societate incapabilă de a se autoorganiza și de a soluționa problemele emergente, formează o dependență

de a fi conduși de alții, emotivitate preponderent tensionată și negativă, anxietate, reacții comportamentale fragmentare.

Dispersia liniară demonstrează o puternică corelație între gradul redus de încredere în instituțiile și grupurile sociale atât la nivelul eșantionului general, cât și al populației de tineri. Tinerii sunt sensibili la sentimentele pe care le experimentează. Erodarea încrederii în instituții și în grupurile sociale crește sentimentele de nesiguranță. Tinerii conștientizează că instituțiile publice prea puțin probabil vor contribui la schimbarea propriei lor bunăstări. Astfel, tinerii își exteriorizează sentimentele de încredere preponderent pentru familie (71.6%), biserică (29,5%), prieteni (29,1%).

Referințe:

1. *Trust in Government*. Disponibil: https://data.oecd.org/gga/trust-in-government.htm. [Accesat: 20.06.2023]
2. *Trust in Public Institutions:* Trends and implications for economic security. Disponibil: https://www.un.org/development/desa/dspd/2021/07/trust-public-institutions/.[Accesat: 12.07.2023]
3. *Edelman Trust Barometer.* Disponibil: https://www.edelman.com/trust/trust-barometer. [Accesat: 28.07.2023]